СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 130. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 7-го липня 1944. No. 130. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, July 7, 1944 VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ОПІР СОВЄТІВ СПИНИВ МІЖНАРОДНІ МИРОВІ ПЛЯНИ

ВАШИНҐТОН. — Пляновані розмови між Злученими Державами, Британією, Росією й Китаєм в ціли створення міжнародньої організації для забезпечення миру після війни, припинилися внаслідок неможливости дійти до згоди про спосіб ведення розмов. Секретар Гол є цього переконання, що труднощі не є поважні й тому вірить, що переговори відбудуться з опізненням, мабуть в серпні.

Покищо звісно, що між Америкою й Англією панує повна згода в головних справах. Зате совєтський уряд не подав своїх завваг щодо мирових плянів. Маршал Сталін годиться в засаді на переговори з Америкою й Британією, але противиться тому, щоб совєтські представники вели розмови з китайцями.

Колиб дійшло до переговорів, то вони булиб подвійні: Наперед совєтські представники говорилиб з американцями й англійцями, а опісля окремо з китайцями, подібно, як було в Каїру й у Тегерані. Та заки прийшлоб до розмов, Росія мусілаб згодитися наперед написати свої умовини світового миру і бути готовою подати їх до відома іншим трьом державам так, як і ці держави вже згодилися на таку процедуру.

ВІДКРИЛИ НАЙБІЛЬШЕ ДЖЕРЕЛО НАФТИ.

НЮ ЙОРК. — Від 4. липня почала бухати кипячка в закопі нафти, званім як „Нумер 1 МекМин" в стейті Тексас; джерело належить до Филипс Петроліум Компані. Є це найобильніще джерело нафти від часу, як перед 14 літами відкрили славне джерело Іст Тексас. Нове джерело находиться 8 миль на південь від місцевости Тайлер, в повіті Смит, в Тексасі. Компанія Филипс закупила там тракт землі в просторі 13,000 квадратових акрів. Інші [illegible] кинулися скуповувати сусідні землі. Нове джерело доставляє 95 барилок нафти впродовж 12 годин. Нафта походить з глибини 9,000 стіп. Вона переходить через вапнистий камінь.

НЕ БУДУТЬ ЗВІЛЬНЯТИ МЕДИЧНИХ СТУДЕНТІВ ВІД ВІЙСЬКА.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт не згодився на плян, щоб студентам, які приготовляються щойно до медичних студій, відложити військову службу. Свою постанову пояснив президент тим, що збройні сили дуже потребують услуг молодих енергійних людей. Своє рішення виявив президент Рузвелт в листі до конґресмена А. Л. Милера з Небраски.

МОНЕТАРНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ГРОЗИТЬ ПЕРЕРВА.

БРЕНТОН ВУДЗ (Ню Гемпшир). — Американський експерт в монетарних справах Гарі Д. Гвайт, який бере участь як член американської делегації на міжнародній Монетарній й Фінансовій конференції виявив, що між поодинокими державними делегаціями панує така розбіжність думок, що треба буде конференцію перервати на 20. липня і продовжати її у відповідному часі пізніше. Найбільшою перепоною є брак згоди на те, по кільки кожна держава малаб доложити до спільного міжнароднього 8-біліонового фонду, який після приступлення теперішних ворожих держав мав би зрости до 10 біліонів долярів. Другою перепоною є неясність, кільки золота малаб кожна держава дати при своїх вплатах до міжнароднього фонду. Третє питання, над яким годі прийти до порозуміння це те, якої монети вживати в міжнародних виплатах, колиб забракло головної монети. Тепер уже всі погодилися, що головною монетою має бути американський доляр.

УСУНУЛИ АДВОКАТА З ПРОТИБУНТАРСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

ВАШИНҐТОН. — Процес, який триває вже третій місяць проти 29 одиниць обвинувачених в бунті проти Злучених Держав, проволікається безупину через тактику адвокатів, котрі боронять обвинувачених. Джеймс Дж. Логлин, оборонець Едварда Джеймса Смита й Роберта Нобла, вніс петицію до конґресу, щоб поставити в стан обвинувачення судю Едварда С. Айкера, який проводить процесом. За це судця усунув адвоката Логлина з суду і позбавив його права боронити обвинувачених.

ФОРЕСТАЛ ДАЛЬШЕ ЗАПОВІДАЄ ВАЖКІ БОЇ З ЯПОНЦЯМИ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар маринарки Джеймс Форестал сказав на ґазетярській конференції, що бої на острові Сайпан довели до цього, що японська армія там цілковито розлітається і тому треба бути певним перемоги над ворогом. Одначе він знову остерігає перед оптимізмом щодо часу покінчення війни, бо головні битви щойно прийдуть.

Виїхали офіцири для інструкції вояків при голосуванню

ВАШИНҐТОН. — Воєнний департамент вислав уже 24 офіцирів на різні заграничні фронти, щоб вони повчили вояків, як переводити голосування при осінних виборах. До кожного команданта приділено теж одного „офіцира для військового голосування". Команданти мають повідомити вояків про те, що кожен з них може дістати наперед інструкції, як відбувати голосування. Також видрукували багато таблиць із поясненням способу голосування і ці таблиці порозсилано до таборів заморе.

РЕВОЛЮЦІЇ В РЕПУБЛИКАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ АМЕРИКИ ВАЛЯТЬ ДИКТАТОРІВ

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту не журиться частими революціями, що переходять тепер безкровно в републиках Центральної Америки. Це чисто внутрішна справа цих републик і тому нема причини до вмішування. Навпаки, ці революції приводять до вияснення положення, бо вони в першу чергу звернені проти диктаторів. Такі переводи переведено вже в републиках: Ель Сальвадор, Ґватемаля і Нікараґва. Вони всі відбуваються під гаслом введення дійсної демократії в краю.

ДЮЇ ПИГОТОВЛЯЄ ВІДПОВІДЬ ПРЕЗИДЕНТОВИ

ОЛБЕНІ (Ню Йорк). — Ґубернатор Дюї, поставлений кандидатом на президента Злучених Держав Републиканською Партією, приготовляється до передвиборчої аґітації. Плянів аґітації він ще не оголосив, але заповів, що він дасть відповідь на випадок, як би президент Рузвелт виїхав до Франції і звідтам виголосив свою промову про прийняття поновної кандидатури на президента з демократичної конвенції. Тому, що про можливість такого кроку подали вістки републиканські ґазети, появилася теж критика, що це булаб дуже ефективна передвиборча аґітація між вояками на фронті. Тому ґубернатор Дюї заявив на пресовій конференції, що він готовий на відповідний крок із свого боку.

НЕ НАДІЮТЬСЯ ПРИЗНАННЯ ДЕ ҐОЛА ВЧАСІ ВІДВІДИН

ВАШИНҐТОН. — Із замітки секретаря Генрія Гола про відвідини французького генерала Чарлса Де Ґола у Вашинґтоні витягають висновок, що американський уряд не має наміру признати його головою французького уряду. Гол сказав, що предметом розмов будуть лише загальні справи, а не спеціяльні умови.

Французькі партизани перерізали залізницю

ЛОНДОН. — Французькі круги, що мають звязки з французьким підпіллям, кажуть, що спеціяльні відділи „французьких сил нутра" заатакували німецькі резерви, везені на побоєвища в Нормандії, та просто здержали весь залізничий рух через повіти Норд і Па-де-Кале.

Німецьке радіо подало, що німецькі війська розстріляли 108 узброєних французьких патріотів та що в Савої „зліквідовано одну британську саботажну ґрупу"; зложену з 43 осіб, котрих спущено з повітря.

МОСКВА КАЖЕ, ЩО „РОБОТИ" УДОСКОНАЛЕНО В ЕСПАНІЇ

ЛОНДОН. — Немалу сензацію викликала тут заява московського радія, що літаючі бомби, які Німеччина посилає тепер на південну Англію, удосконалено підчас громадянської війни в Еспанії. Британський амбасадор до Еспанії, сер Семюел Гор, заявив, що це неправда. Антоні Іден заявив потім у парляменті, що уряд приймає вияснення Гора. Деякі посли дотинали перериванням Іденови, чому британський уряд не спитався Москви за докази на її твердження.

ЗБИРАЮТЬСЯ ПОСИЛАТИ З ЕМІҐРАЦІЇ УРЯД ДО ЧЕХІЇ

ЛОНДОН. — Чеськословацький уряд на вигнанню вже встановив тимчасових урядників, які мають бути вислані на урядуваня в Чехословаччині, як тільки червона армія вступить на чеськословацьку територію. Ця адміністрація буде складатися з людей усіх чеських партій та буде мати й католицького священика й комуніста.

На чолі урядової ґрупи стоїть Франтішек Немец, міністер відбудови в чеськословацькім уряді на вигнанню, що належить до соціялістичної партії. Він жив цілий рік під німецькою окупацією, бачив німецькі репресії, брав участь у підпіллю та перекрався потім за границю.

У своїй розмові з ґазетярами, Немец заявив, що Аліянти повинні не тільки давати Европі економічну допомогу, але й відбудувати їх душі, зломані появою в Европі сили, яка признавала за собою право стріляти людей на вулиці, як собак.

ІДЕН ПРО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЖИДІВ У МАДЯРЩИНІ

ЛОНДОН. — Антоні Іден, секретар заграничних справ, заявив у британськім парляменті, що британський уряд має потвердження вісток про масові депортації й масакрування мадярських жидів. Іден покликався на потвердження папи й шведського короля. Іден запевняв, що люди, винуваті за ці переслідування, будуть покарані.

НА ВУЛИЦЯХ ШЕРБУРҐА. — Побиті й ранені німці лежали на вулицях Шербурґа, як американці переходили ними по заняттю міста. На світлині: американські вояки оглядають раненого німецького вояка, що лежить на ношах. Вони застали вулиці покинуті; тільки десьнедесь стріляв німецький „снайпер".

НІМЦІ ПОКИДАЮТЬ ФОРТЕЦЮ КОВЕЛЬ

ЛОНДОН. — Берлінське радіо подало, що німці покинули свою важну базу, місто Ковель, важний залізничий узол, на границі Волині й Полісся, сильно ними уфортифікований. Цей маневр оправдують стратеґічним бажанням скоротити свої лінії в півдenно-центральній Польщі.

Російські комунікати про це нічого не говорять, хоча з них видно, що червона армія повела загальну атаку в напрямі Вильни, Ліди, Баранович і Люмінця. Вона заняла Молодечно, що лежить 42 милі на північний захід від Мінська, та підійшла на віддаль 45 миль від Вильни, загорнувши при тому 330 місцевостей. Німецький комунікат каже, що російські війська находяться уже 25 миль від Вильни.

У своїй кампанії здовж ріки Припеті червона армія наближається вже до етноґрафічної границі України та дещо вище на північ до границі передвоєнної польської держави.

БІЛОРУСЬКІ ПАРТИЗАНИ ДІЯЛЬНІ.

Російський комунікат з понеділка говорить знову про акцію білоруських партизанів. Мовляв, вони виконують часто завдання, звичайно визначені для авіації.

Білоруський премієр Пономаренко розкрив, що підчас першого тижня офензиви червоної армії партизани спричинили повне замішання в німецькім залізничім руху аж по ріку Буг. Це був, за його словами, вершок партизанки, що йшла від самого початку німецької окупації Білоруси.

АМЕРИКАНЦІ ДОБУВАЮТЬ ЛЯ ГАЄ.

НАЙВИЩА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Не дивлячися на зростаючий опір ворога, аліянти далі роблять певні поступи в своїй кампанії в Нормандії. Перша американська армія захопила залізничу стацію в Ля Айе ді Пуітс, що лежить у центрі американського наступу, та зчепилася з німцями в рукопашнім бою на вулицях міста. Американські лінії посунулися за добу на пів до двох миль. На багатьох відтинках американці посуваються від плота до плота. Вони замічують помітну недостачу артилерії в ворога.

Тимчасом канадійські позиції коло Карпікету видержали один з найважчих ворожих ударів, але здали при тому висунену позицію на летнищу. Німці теж відбили деякі пункти на британськім підмістю за рікою Одоном.

ВЕЛИКА КОРИСТЬ З ТРОХ БАЗ ДЛЯ „ФОРТЕЦЬ".

ЛОНДОН. — На британських базах осіли в понеділок коло 200 американських великих „літаючих фортець" і далеколетних боєвиків „мостенґів", котрі викінчили 7,000 миль подорожі, підчас котрої вони бомбардували Німеччину й осіли в Росії, бомбардували Німеччину й знову осіли в Італії, а нарешті бомбардували німецькі позиції в південній Франції й вернулися на первісні бази в Британії. Завдяки оперуванню з трьох баз скорість бомбардування ворожих позицій значно прискорена.

НІМЕЦЬКИЙ СПРОТИВ В ІТАЛІЇ ЗРОСТАЄ.

РИМ. — Аліянтські війська на італійському фронті посувалися далі до Леґгорну, Ареццa й Анкони, стрічаючися по дорозі зо щораз сильнішим німецьким опором.

Восьма армія захопила боєм серед уливного дощу важний залізничий узол під Сієною, Кастельнуово Берарденґа.

БІЙ НА САЙПАНІ НАБЛИЖАЄТЬСЯ ДО КІНЦЯ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Американські війська женуть ворога в смертну пастку на розі Марпі, що лежить на північному кінці острова. Адмірал Нимиц каже, що бій наближається до кінця. Ворог певно ще буде ставити завзятий опір в останньому бою, але вислід цього бою не підлягає сумнівови.

Японське радіо говорить про цей бій дуже сумним тоном. Каже, що американські війська почали загальну офензиву на Сайпан переважаючими силами з повітря та моря. З радіового комунікату видно, що уряд проготовляє публику до втра[illegible] острова. І німецьке радіо признає, що американські війська постепенно проникають у японські позиції.

ЩЕ ОДНУ ПОЗИЦІЮ ДОБУТО НА НУМФОРІ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ. — Американські війська добули на острові Нумфорі ще одну важну позицію від ворога, а саме летнище Курнасорен, що лежить на північному кінці острова. Окупації доконано в вівторок проти розбитої опозиції.

Американці поспішно приготовляють до вжитку захоплене ними попередно на Нумфорі летнище Камірі. В усіх операціях на Нумфорі американські втрати замітно низькі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY N. J.

І слабі показують силу

На стільки можна судити з донесень з підпілля в Данії, які вже зо своєї натури мусять бути неповні, данському народови треба приписати честь першої перемоги над потугою окупаційної Німеччини. В боротьбі між данцями й націстичною владою трапився перший в історії націстичного уряду випадок, що він виразно признав, що уступає перед противником. Це він уже досі робив перед арміями, а тепер у Данії він вперше це зробив перед народними масами.

Для німців подія має певно глибоке значіння, бо до такої соромної з їх погляду здачі заставив їх народ, котрий самі націсти вічно хвалили за його співпрацю з німецькими окупантами. Звісно, данці „співпрацювали" з націстами не з любови для націзму або німців, а просто тому, бо й положення краю й величина населення не давали ніякої надії на успіх якогось гострішого спротиву. Якраз через те данський поличник має в собі для націстів специяльно доймаючий біль.

Націсти склали перед данцями зброю властиво не на поли бою, а на вулиці, не перед данськими гарматами, а перед тими революційним засобом, що називається ґенеральним страйком. Що це значить, показує вже сама назва. Це страйк, себто перерва праці, але не в одному промислі, а в усіх. Переведений консеквентно ґенеральний страйк просто гальмує все економічне життя: перестають працювати фабрики, не функціонують ніякі комунікаційні засоби, не працює торговля. З цього видно не тільки, яка страшна ця зброя, але й як його тяжко консеквентно перевести.

Коли німецька окупаційна влада уступила перед нею, то це вказує, як консеквентно був він переведений. Німці зобовязалися не переводити репресій, себто не мститися, за участь у страйку, не зганяти людей вечером до домів, не стріляти до юрб, поки серед неї не покажеться зброя, а передусім відкликати з вулиць корпус данських квіслінґістів. Це останнє мусіло бути найбільшим приниженням для німців, бо, звісно, що може бути більше понижуючим для бундючного пана, як вирікатися вірного собі слуги?

Хоча націсти своїм уступством перед данцями полагодили аферу в данській столиці, одначе їх справжні клопоти з окупованими народами цим не полагоджені. Вони щойно тепер починаються. Перемога данського ґенерального страйку над націстами відкриває широкі горизонти перед подібними підпольними рухами по інших краях. Вона розкриває слабість німецької окупації супроти безборонного здавалосяб, але обєднаного народу.

Данський страйк певно не перший, і данський народ не останній повстанець проти бундючого грабіжника. Такі зриви будуть іти, поки його не проженуть з чужих країв до останньої ноги.

Робота для войовників

Поборова Комісія починає вживати вже своєї воєнної машини у противному напрямі, ніж дотепер. Значить, замісць вибирати молодих людей з роботи й посилати їх на війну, комісія помагає американським ветеранам вертатися до роботи в цивільному життю.

Остаточну відповідальність за скваліфікування й приміщення ветеранів при роботі мають місцеві поборові бюра, яких нараховують в цілому краю на 6,400. Ці бюра тримають в евіденції рекрутів, а водночас є теж демобілізаційними бюрами, отже їх завдання зростає з дня на день. Відколи почали побирати до збройних сил американську молодь в 1940. році, аж до найновіших часів, відправлено з армії, фльоти і з маринарського корпусу або з прибережної сторожі півтора міліона вояків, у більшій частині з причини неспосібности до дальшої служби. В теперішному часі відправляють з воєнної служби пересічно по 35,000 вояків місячно. Є це менше ніж бувало попередної осені, але від часу інвазії на Европу треба надіятися прискорення відправлювання вояків. Колись у будучности поборові бюра будуть мусіли перевести демобілізацію на такі великі розміри, яких наш край досі не знав.

Різнородні агенції

Поборові бюра не працюють самі відокремлено. Вони мають підтримку та співпрацю в інших аґенціях. На випадок потреби федеральний уряд творить навіть хвилеві агенції для допомоги цій праці. Деякі бюра існують від попередної війни, хоч вони були нечинні. Закон, званий жартом законом про „Джі Ай", підписаний недавно президентом, передбачує таке співділання федеральних аґенцій. Коли конґрес переведе незадовго закон про співпрацю ветеранів із цивільними робітниками, повстануть ще нові ветеранські організації. Та хоч відповідні законопроєкти вже вироблені й внесені чито в палаті репрезентантів чи в сенаті, черга на них може прийти найскорше в осени.

Так як тепер стоять справи, нема ще клопотів із приміщенням ветеранів при роботі. Покищо 10—15 робіт чекає на одного ветерана. Клопоти почнуться з хвилиною, коли буде 10—15 робітників ждати на один „джаб". Маючи досвід з р. 1919., коли то після першої світової війни не було ніякого пляну на розміщення ветеранів, теперішні урядовці приготовляються вже на всяку можливість. „В тих часах" каже один урядовець у Вашинґтоні — „ми мали яких 2 міліони людей у зброї в нашому краю. Вони то забрали всі роботи, заки ще приїхали з поворотом ветерани з европейського фронту. Тепер це не може повторитися". В засаді поборові бюра мають на увазі справу придбання джабів для ветеранів і в кожному бюрі є принайменше один член комісії, який пильнує цієї справи. Такий комісар стоїть в порозумінню з підприємцями у своїй окрузі й він знає кожного ветерана, який вертається з війни. Отже його завданням є звести обох разом. Комісар для підшукання праці не мусить бути членом місцевої поборової ради, лише його приділює уряд. Під теперішню пору є вже 14,000 таких комісарів, що роблять перегляд різних занять в місцевих поборових бюрах. На підставі закону з 1940. р. місцеві поборові бюра відповідальні за приспособлення повертаючих з війни ветеранів до відповідної праці.

Не хочуть давних занять.

Теперішний закон запевняє, що ветеран дістане свій давній джаб, який він мав перед покликанням до служби. Та інтересно знати, що тепер питання заняття не обертається довкруги цього самого джабу. Просто тому, що ветерани не хочуть своїх давних занять. Це, за заявою директора Поборової Служби Гершія, виходить з цього, що воєнна служба не лише розвиває вояка фізично, але й насталює та розвиває його ум. Багато вояків розвинули досі їм не знані таланти або зрозуміли, що вони можуть надаватися до інших робіт, ніж перед війною. Буває напр., що службовець не хоче більше працювати в бюрі, а волить займатися механікою; а людина, що працювала в фабриці, волить працювати надворі. Багато ветеранів хоче зміни, бо вони стали непосидючими — отже всім таким амбіціям та талантам треба по можности догодити. На це й існує комісар для підшукання праці при поборовім бюрі.

Окремо трактують ранених ветеранів. Коли ранений лежить у шпитали, то вже для нього жде робота. При „Юнайтед Стейтс Емплоймент Сервис" є окрема служба „Ветеранс Емплоймент Сервис", яка переслухує ветерана ще на ліжку в шпитали, розвідується про його спосібности, про його вишкіл при війську та про інші зручности. Заки ветеран вийде зо шпиталю, місцеве бюро Поборової Служби вже дістає відомість, що такий то а такий ветеран має через нього дістати роботу в якійсь місцевости.

Крім згаданої служби для ветеранів ще такі аґенції інтересуються ветераном, який виходить зо шпиталю, коли на це зайде потреба: Адміністрація Ветеранів, Федерал Секюриті Ейдженсі, Воєнна Комісія Робучої Сили, Сивил Сервис Комишен, департамент праці, Американський Червоний Хрест, Федерал Рі-емплоймент енд Рі-трейнинг Ейдженсі. Кожна аґенція має свої обовязки і свій круг роботи. Про це знає докладно кожен ветеран і це вже його діло покористуватися їхніми услугами.

Окремі обовязки й інструкції дістали підприємці й управителі підприємств, як мають поводитися супроти ветеранів, котрих вони приймають до праці, головно, коли ветеран дістав якнайскорше заняття і щоб вибинати по можности всякі перепони в реґабілітації вислуженого вояка.

Микола Чубатий.

Зїзд народів Східної Европи в Києві 1917 року

Україна угольним каменем кращої Східної Европи.

Хто нині незачаджений пропаґандою Совєтської Росії, той мусить признати, що без визволення українського народу в Европі не може бути правдивої волі та не може бути тривалого мира в Европі. Ціла тенденція російської пропаґанди висилюється в тому напрямі, щоб доказати, що справа не-російських народів це вже немов річ поладнана, що це внутрішня справа Росії, хоч життя кричить навпаки. Справа народів Східної Европи далека від стану можливого життя збірної людини, вона ще чекає своєї розвязки і вона прийти мусить.

Справа народів Східної Европи та їх вільного людського життя залежна в першу чергу від визволення України. По справедливій розвязці українського питання визволення других народів Східної Европи прийшлоб немов автоматично як самозрозуміле вигладження нової будівлі свобідної Европи.

Це основне політичне питання розуміли досконало такі ідеалісти, якими були українські кирило-методіївські братчики, тому вони Україну не з національної гордости, але з природного розуміння річи ставили як річ фундаментальну кращого порядку в словянськім світі. „Україна та її воля це той евангельський камінь, який злегковажили будівничі, а він став основним каменем будівлі" — пише ідеольоґ кирило-методиївців М. Костомарів. Правдивість такого погляду показалася в першім році російської революції 1917. Про цю саме подію хочу нині говорити.

Очи неросійських народів Росії звертаються до Києва.

Ближчі звязки неросійських народів Росії з Україною дещо старші ніж російська революція 1917 року. Ще в часі першої та другої думи в Росії, себто в році 1906. повстав союз представників неросійських народів для оборони своїх спільних інтересів проти російського імперіялізму. Тому цілком природним було, що з днем вибуху російської революції, яка стала не тільки революцією соціяльною, але теж революцією національною, очи гноблених народів Росії були звернені на Київ. Всі дивилися, що там станеться, бо їх положення було подібне, їх інтереси були спільні з інтересами українського народу.

Річ природна, що так само українці розуміли, що справа їх визволення стане лекшою, коли побіч українців також інші народи будуть поступати солідарно у відношенні до Тимчасового Уряду Росії та будуть ставити подібні національні домагання. В літі 1917 відносини поміж російським центральним урядом в Петрограді та Україною доволі загострилися. Центральний уряд через своїх представників погодився був на автономію України. Український Уряд, себто Ґенеральний Секретаріят, виготовив навіть тимчасову конституцію для України, так званий статут України та предложив його до затвердження російській раді міністрів, що її премієром був відомий тоді А. Керенський. Російський уряд під натиском реакційних кругів немов цофнувся та статут України відкинув. Поміж Києвом та Петроградом прийшло до дуже напружених відносин. Всі сподівалися вже навіть якихсь репресій з боку Петрограду в сторону України. Тоді Центральна Рада створила комітет, який мавби занятися скликанням до Києва зїзду представників неросійських народів Росії. Ця думка принялася дуже легко, бо так само як Україна й інші поневолені Росією народи як білорусини, литовці, лотиші, естонці, фінляндці, грузини, асербейджанці й інші кавказькі народи відчували потребу найти союзників у боротьбі з російським централізмом за добуття автономічного життя для своїх країн.

Зїзд неросійських народів в Києві в вересні 1917.

Такий зїзд неросійських народів дійсно відбувся в вересні 1917 в Києві. На зїзді проводив президент Української Центральної Ради проф. Михайло Грушевський. В зїзді взяли участь представники Грузії, Асербейджану та інших кавказьких народів. Естонців представляв на зїзді майбутній президент Естонії Штрандман, литовців пізніший премієр Вальдемарас. Були теж представники лотишів та білорусинів.

Поляки участи в зїзді не брали, але був присутний тільки представник російських поляків як обсерватор. Таку свою ролю виясняв він тим, що мовляв, положення поляків є специяльне. Вони поділені поміж три держави Росію, Австрію та Німеччину, тому їх інтерес не є звязаний виключно з ситуацією в Росії. Таке становище польського обсерватора мало ще другу причину. Всі народи Росії з виїмком поляків мали ще боротися за здобуття хочби самоуправи в передреволюційній Росії, поляки не мусіли за це боротися, бо уряд Керенського видав заяву, що Росія признає польському народови право самовизначення, отже створити й незалежну польську державу. Не робив це уряд Керенськго теж з великодушности. Російська Польща була тоді під німецькою окупацією, німецький уряд навіть проголосив вже польське королівство покищо під протекторатом Німеччини, тому Росія хотіла переліцитувати Німеччину [illegible] мостійність цій Польщі, що вже й так не була під їх владою.

Найцікавіша була роля представника донських козаків. Представник донців заявив, що він вповні солідаризується з неросійськими народами, бо донці, хоч говорять російською мовою, вважають себе окремою від москалів нацією. Їх історія, їх звичаї та ціла ментальність є різна від російського народу. З цеї причини політичні стремління донців подібні до політичних стремлінь неросійських народів.

В зїзді взяв теж участь представник жидів.

Домагання неросійських народів зібраних на київськім зїзді.

Політичні домагання неросійських народів майже покривалися. Всі вони домагалися перебудови досі централістичної Росії на федеративну, себто мало повстати стільки сфедерованих держав, кілько було народів. Тимчасовий петроградський уряд сильно цьому противився, вважаючи, що при заведенню демократичного ладу така перебудова Росії сильно її ослабить. Правда пізніше большевики самі перебудували Росію формально на федеративний союз, але тільки тому, що правдивої федерації вони ніколи не думали заводити, тільки завели централізм не гірший як за царату з додатком з диктатури російської комуністичної партії. Жиди як меншина на всіх територіях Росії домагалися тільки культурно-персональної автономії, яку теж в українській державі вони дістали.

Уряд Керенського поважно ставився до київського зїзду неросійських народів, бо видів в нім силу, з якою в майбутності треба буде йому рахуватися. Тому вислав на зїзд свого представника в особі українського публіциста Максима Славинського, щоб представ-

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трильогії „Огнем і Кровю"
8)

Характер Павлоцького можна поставити різким контрастом категорії олімпійців. До всіх, з ким зводила його доля, відносився здержано-чемно і доброзичливо. З вищими себе по службі був трохи задирчивий, неуступний, особливо коли розходилося о добро підвладних, і вмів настояти на свойому.

Походив він з найстаршого в Україні роду. Та мабуть предки його не дуже від нього відбігли натурою. У сивій давнині займали чільні становища, гинули сотками від усяких наїзників на Україну, нікому чужому не вислуговувалися, тому все біднили, тай не попали ні до яких шкільних підручників взірцями сумнівного „патріотизму" Ні! Просто, без слави і маєтків боронили власний нарід і від хазарів, печенігів, половців і татарів, і від „братних" обіймів сусідів з півночі й заходу. Вміли за землю батьків геройчно вмирати в боях, а в історію попадають більше ті, що від небезпек ховаються...

Зостався ще малим, сиротою, під опікою дальшої рідні. Пізнав добре вагу опікунчого догляду. Став було готуватися у реальну гімназію, та опікуни, бажаючи позбудися клопоту з удержанням хлопця, рішили віддати його у кадетський корпус, на державні кошти. Незавидна перспектива бути колись піхотним старшиною, швендатися з частиною по брудних повітових містечках, бути вічно залежним від гумору старших себе по службі, та ба, й від повітових лихварів, була хлопцеви противна, але згодитися мусів, щоб не чути дорікань рідні. На щастя для малого Володимира на державний кошт його не приняли, бо рід його мав у давнині провини перед царями і царенятами, а відомо, — одна кров, одні й думки. Вовка все в ліс тягнутиме, отже, краще вовченя не освоювати...

Рідня, рад не рад, мусіла вдоволити його бажання. Підготувався, з успіхом видержав вступний іспит, рідня справила блискучий однострій, внесла плату в інтернат — і хлопцем перестала цікавитись. Здала його на опіку самого його і шкільного начальства. Дух Миколи І-го ще не зовсім вивітрів у ті часи з середних шкіл. В школі панувала сувора дисципліна, „казьонна" релігійність, беззастережений послух начальству... На здібного учня, коли він не піднадав впливам учителів — дивилися ворожо, як лиш могли — дошкулювали йому. Синки російських урядників, багатої чужинецької шляхти, та й своїх москвитянів одержували кращі марки по предметам з явною кривдою для бідніших. Володимир протестував, не раз доходило до словних перепалок з учителями. Після одної, особливо гострої перепалки директором, остзейським бароном, Володимиру загрожено виключенням зо школи. Не маючи ні звідки піддержки — піддався, осів, але з тої пори почав ненавидіти і вчителів „паничиків", як згірдно звав він шкільних вискочок-товаришів. Не раз і побивав їх, та карано за те його, тож не поплачувалося. Дружився за те з шкільною обслугою. Залюбки говорив з нею по „мужицьки".

Якось у сперечках він сказав, що прийде час, коли він стане ще начальником їх всіх, вискочок і учителів, не виключаючи барона, з найбільшим вдоволенням зо служби поганяє, щоб не затроювали діточих душ. За таку „єресь" хлопця з шестої кляси нагнали; товариші за ним не обстали, ще приклеїли на відходне марку „мазепи", хоча постатті Мазепи Володимир не любив. Не передчували, певно, що за яких два десятки літ Володимир і справді стане начальником багатьох з них, змогтиме свою погрозу виконати...

Розхитана під чужим доглядом господарка не приносила і четвертини того доходу, що повиннаб приносити. Володимир взяв провід у свої руки. Два роки пішло на її наладнання і показалося, що хлопчина має господарський хист. Навіть опікуни задоволені були його заходами, хотіли перебрати управу майном знов у свої руки, щоб, мовляв, не звязувати молодого хлопця повсякденними клопотами. За опікунську щирість, на явно матеріяльному фундаменті, Володимир подякував. Віддав землю під управу селянам за половину, а самий надолужував самоосвітою втрачений час. Вступати до якоїсь іншого типу школи вже не схотів. До воєнної знов, був замолодий.

Буваючи у гостях по сусідах, запізнався з молоденькою дівчиною, Марією Олександрівною Горлинською, сиротою, як і він. Спершу симпатизував її сирітству, а чим більше її пізнавав — відчув, що дівчина стає для нього дорогою істотою. Несмілий з жіноцтвом, освідчився листом, дізнався, що дівчина поділяє його почування. Переговори з її дядьками, але зогляду на молодість дівчини, весілля відложили на кілька років. Володимирови було тоді ледви девятнацять літ.

По давним родовим традиціям, та й щоб здобути якесь становище у світі — Володимир вступив до юнацької кінної школи у Єлисаветграді. Через пару літ, по випускному іспиті, його іменовано корнетом[1]) з призначенням у 27 драґунський київський полк.[2])

(Дальше буде).

1) Ранга рівнозначна відпоручникови у піхоті.
2) Пізніше 9. гусарський київський полк, — поряд з чернигівським — Найстарший полк російської кінноти, що сягає княжого періоду, що правда з перервами.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

З Офісу Воєнних Інформацій у Вашинґтоні

Ще про Пяту Воєнну Позичку

Урядники Воєнної Фінансової Дивізії Департаменту Скарбу припускають, що з трьох біліонів долярів воєнних бондів „Е", 2,000,000,000 буде зібрано по фабриках.

Вони кажуть, що робітники беруть активну участь в продажі бондів Пятої Воєнної Позички, і що роблять все можливе, щоб вона вдалася. Голова відділу відтягання на цю справу грошей з платень, М. Енгельсман, заявив, що робітники не вдоволяються тим, що їм відтягають певну суму на бонди, але вибирають гроші з банку і купують бонди на більшу суму. А коли знають, що в кого є гроші сховані в матераці, або в якім іншім невідповіднім місці, то стараються його намовити вложити їх у воєнні бонди.

Три біліони долярів воєнних „Е" бондів це частина з 16,000,000,000 долярів воєнних бондів різного типу, сказав п. Енглесман. Він заявив, що робітники будуть в цій кампанії купувати так само багато воєнних бондів, як і попередно, бо вони знають, що це є знаменита інвестиція.

Енгелсман сказав, що попри періодичні кампанії за бондами поза фабриками робітники зовсім не мають нічого проти стягання грошей на бонди з фабричної платні. Навпаки, вони хочуть, щоб це більше стягати.

Американське жіноцтво так перенялось інвазією європейського континенту, що постійно облягає офіси продажі воєнних бондів і просить, щоб дати йому заняття. Кожна з жінок хоче продавати воєнні бонди і каже, що почувається до обовязку щось в тій справі зробити.

Як [illegible] була вістка про [illegible]зію, то жінки йшли до церкви і молилися, щоб вона вдалася, а тепер зголошуються до продажі бондів, або до Червоного Хреста, в якім просять роботи. Кожна з них хотіла би чимось причинитися до перемоги над ворогом.

Приходять до офісу не тільки ті жінки, що не працюють, але й ті, що заняті в фабриках, офісах, на фармах, в сторах, школах — приходять робітниці всіх фахів і кажуть, що працюватимуть в справі продажі воєнних бондів два рази більше як в попередних кампаніях. З того власне видко, що Пята Воєнна Позичка вдасться.

Наприклад, каліфорнійські жінки взяли на себе обовязок продати воєнних „Е" бондів на таку суму міліонів долярів, за які будуть куплені модерні інструменти до військових шпиталів. Китайські жінки в Сан Франціско продають бонди на закуплення транспортових літаків, а робітниці, що працюють при будові кораблів, матимуть нагоду за працю при продажі воєнних бондів — хрестити збудовані ними кораблі.

В стейті Ілиной жінки також не хочуть пасти задніх. Уніформовані охотниці ходять по хатах, офісах, готелях і театрах та продають воєнні бонди. В стейті Мізурі матері й дружини вояків та жінок, які служать в американській армії і фльоті — продають воєнні бонди в рухомих будках. В Канзас Ситі, де виробляють мотори марки Прет-Вітней, продають бонди на купно літаків, що вживають вище згаданих моторів.

В стейтах Делавер, Мішіґен, Вискансин, Мінесота, Ілиной, Пенсилвенія і Ню Джерзі істнують комітети продажі старих мистецьких образів і рукописів відомих авторів, з яких гроші йдуть на закупно бондів Пятої Воєнної позички.

В Сієтл, Вашинґтон, жінки обовязалися продати воєнних бондів на суму 3,040,000 долярів, за які має бути куплений корабельний шпиталь. Їхній комітет продажі воєнних бондів одержав недавно телеграму від головного лікаря американської армії, ґенерал-майора Нормана Т. Кірка, який каже, „що корабельний шпиталь, якщо він буде модерно заосмотрений, дуже придасвся хорим і раненим американським воякам, та що вони на такий собі заслужили".

В стейті Норт Кароляйна, в околицях Шарлот, дванадцять повітів розіслали книжки воєнних стемпсів до кожної хати і просили, щоб господарі їх виповнили і виміняли на воєнні бонди, особливо на бонди Пятої Воєнної Позички.

Предсідники трьох тисяч повітових комітетів повідомляють головну кватиру, що їх робітники незвичайно захоплені кампанією Пятої Воєнної Позички і працюють понад міру, щоби продати якнайбільше воєнних бондів.

Американки чужого походження — польки, німки, українки, французки, грекині, італіянки, еспанки, анґлійки, скандинавки і [illegible] словянки — також беруть активну участь в продажі воєнних бондів і американський уряд їм за це дуже вдячний. Вдячний тому, що за ці гроші буде воєнна зброя, при помочі якої будуть визволені всі поневолені народи в Европі й Азії.

Як робітники у воєнній промислі реагували на вістку про інвазію.

Доналд М. Нелсон, голова Ради Воєнної Продукції, оповістив, що згадана інституція перевела студії, як саме американські робітники, що працюють у воєнному промислі, їхні провідники і працедавці, реагували на вістку про інвазію Европи. Доналд Нелсон каже, що домашний фронт цілком не лишається позаду боєвого фронту, та що як прийшла вістка про інвазію то домашний і боєвий фронт — так би мовити — злилися в один і велика продукційна машина в Америці почала працювати скоршим темпом.

Наслідки інвазії на домашнім фронті є такі:

1. Всюди можна завважити, що як почалася інвазія то люди, що працюють у воєнній індустрії так були нею захоплені, що між ними запанував „новий боєвий дух" і збільшилася продукція.

2. Коли робітники, що виробляють певну воєнну зброю, або навіть частини до неї, дізнались, що їх продукт вже на боєвому фронті, та що його вживають проти ворога, то вони були горді з того, що причиняються до перемоги. Це в першу чергу відноситься до тих робітників, що виробляють тенки, літаки, повітрові „поїзди", „ґлайдери", тощо. Про ці річи найбільше писалося у вістях про інвазію і робітники що все те виробляли, чулися горді.

3. Відколи почалася інвазія, робітники у воєнній індустрії почали менше лишатися дома. Робітничо-завідательські комітети, що істнують у фабриках воєнного вироблення, доносять, що відсутність робітників від праці впала майже на 50 процентів.

4. Робітничо-завідательські комітети повідомляють, що вістка про початок наступу на Европу мав ще й ту добру сторону, що якраз тоді вони приготовлялися до продажі бондів Пятої Воєнної Позички і як робітники побачили, що інвазія почалася, то купували по два й три рази більше бондів як попередно.

5. Тіж самі комітети вели кампанію за жертвуванням крови і коли прийшла вістка про інвазію, то робітники в багатьох місцевостях зголошувалися в такім великім числі, що робітничо-завідательські комітети у воєнних фабриках зібрали більше крови ніж їм було приписано.

6. На зібраннях цих комітетів відносно продукції воєнного матеріялу, робітники забирали голос і під впливом вістки про інвазію говорили, що рішучо квота буде виконана начас.

Студії над тим, як саме робітники реагували на вістку про інвазію, були виконані місцевими завідательськими комітетів збільшення продукції воєнних матеріялів, що істнують під наглядам Ради Воєнної Продукції. Вони говорили з представниками робітничо-завідательських фабричних комітетів, які сказали, що робітники були дуже вдоволені з того, що почалася інвазія, та що вони готові зробити все, щоб вона вдалася.

Таких комітетів є 4,650 і вони представляють 7,300,000 робітників.

ляв офіційні чинники. Чому вибрав якраз українця? Мабуть тому, щоб супроти збірного виступу неросійських народів в столиці України не загострювати більше й так вже загострених відносин з Україною, а сам зізд прихилити для себе.

Солідарність неросійських народів для бортьби з російським централізмом була актуальна 1917 року. Вона не менше актуальна й нині, коли російський зентралізм прямо загрожує істнуванню цілих народів!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Ювилей Українського Народнього Союзу.

Стейтове союзове свято з нагоди 50-літнього його ювилею відбулося згідно із заповідженою програмою в неділю 28. травня б. р. в Ню Гейвен. Вже зрання можна було бачити наших людей з різних місцевостей стейту Конетикат, щоб взяти участь в поминальній панахиді за небіжчиків Союзових членів, що відправилася в місцевій українській катол. церкві.

Пополудні в год. 2. відбувся концерт в Ст. Кезимір Гол при Ґрін Стріт. Відкрив його голова ювилейного комітету гр. А. Марущак, який покликав до нагляду над переведенням програми гр. А. Мельника.

Музичні продукції виконував місцевий хор Боян під управою диригента гр. Кисіля. Це здавна знаний на цілий стейт хор і він оправдав надії на нього покладані. На вступ пішов Американський Гимн та Гимн У. Н. Союзу.

По черзі йшли такі точки: Сольоспіви панни Марійки Бурбели при акомпаніяменті на фортепіяні панни Г. Березицької; — з огляду на чарівне виконання своєї частини, публика оплесками приневолила її до наддатків. В. Чернявська віддеклямувала „В День Золотого Ювилею У. Н. С." а В. Козира: „Батькови Союзови"; Я. Підлісний: „Три шляхи"; Ф. Гречаник: „Козацька Доля", а І. Похмурська „Веснівку". Деклямації були добре підготовані. Милу несподіванку зробив гр. А. Ґіна зі своїми танцюристками - дівчатами, бо тепер молодців нема. Особливе признання викликав Я. Підлісний, коли танцював „чумака".

З промови ред. Степана Шумейка, виголошеної по анґлійськи треба піднести цю частину, в якій він виказав посвяту перших піонірів-ідеалістів, яку теперішній молоді годиться наслідувати. „Ми вдячні нашим батькам" — говорив гр. Шумейко — „що створили таку організацію й передають її нам, а нікому іншому. Користаймо з цієї заслуги і вступаймо в члени Батька Союзу, щоб двигати дальше його ідеї".

Саме в часі промови ред. Шумейка ввійшов до салі посадник міста п. Джан Морфі, який прийшов до слова безпосередно по першім промовцеви. П. Морфі звернув увагу на значіння організованої сили й тому висловив признання нашому народови, що вмів створити в Новому Світі таку орґанізацію, якою є У. Н. Союз. Лише при помочи організованої сили зможемо ми втримати волю і добути її для українського народу від тих, що на словах обіцюють українському народови свободу, а на ділі її не дають, бо хочуть затримати диктатуру над народом для себе.

Треба було почути цю овацію, яку зладила публика американському промовцеви, який розуміє значіння бортьби за волю.

Гол. касієр У. Н. С. п. Роман Слободян вміло вплітав у свою вичерпуючу промову історичні факти з організаційного життя українців у Конетикаті і так заінтересував публику, що люди самі перенеслися в часи нашої початкової іміграції Згадав п. Слободян і про ансонський відділ У. Н. С., один з перших в Америці, про працю о. А. Бончевського, що похоронений на цвинтарі в Ансонії і про теперішну видатну парцю Союзовців з Конетикат. Цею промовою промостив дорогу наступному промовцеви, гр. Маланчукови, котрий як теперішний головний орґанізатор виказав поступ в зрості членів У. Н. С. в стейті. Він виказав такі відділи, які вже впятеро перебільшили число нових членів, до якого зобовязалися в початках ювилейного року і випророкував, що стейт Конетикат стане на перше місце в організуванню членів, коли піде праця дальше тим самим темпом. На кінці кинув зазив: „Приречімо собі, що не спічнемо в нашій праці, поки кожна українська одиниця не стане членом У. Н. Союзу, а це буде найліпший задаток праці для визволу українського народу після перемоги Америки над темними силами".

Останній з промовців був гр. М. Давискиба з Бостону, який зложив привіт від Батька Союзу для всіх працівників на народній і Союзовій ниві. Після вичерпання програми висловив подяку кому треба було гр. Марущак, а після цього пішло грімке „ Ще не вмерла Україна".

Приявний.

ДІТРОЙТ, МІШ.

З праці Українськгоо Золотого Хреста на поміч українським жертвам війни.

Дня 8. червня була я на гарнім культурнім вечерку в пані Гук. Там і довідалась, що Український Золотий Хрест в Гемтремк уже рік тому вирішив на зборах устроювати культурні вечерки в хатах членок чи товаришок, з тим, щоб весь дохід був призначений на повоєнну поміч Україні, себто на Юкрейнієн Вор Риліф. Таким способом вже призбирано до каси поверх двіста долярів. Вечерки відбуваються ось так.

Раз в тиждень, в четвер, одна членка запрошує усіх членок до себе. Вона повинна бу приготовити скромну перекуску. Але ніколи так не є. Кожна запрошуюча приготовляє багату вечеру. Ради на те нема, бо тут уже грає ролю українська прикмета; ось та щира душа, яку годі змінити. На такий вечерок приходить від 15 до 20 жінок, часами і кількох чоловіків, які відграють на цей час „ролю шоферів". Жінки приносять з собою шиття чи інші ручні робти і яких дві години часу віддають шиттю і говіркам на теми веселі чи сумні, залежно від настрою.

Відтак приходить вечеря. Предсідниця виголошує коротку промову і пояснює значіння цих вечерків та їх користь. Як є хто з гостей, то поконикує його до слова. Гості висказують свої враження про такі вечерки. Потім відбувається збірка, яка приносить звичайно від $15 до $20 на вище згадану ціль. Відтак присутні співають господині привітання „Многая літа" і ще кілька веселих пісеньок, а на закінчення: Не пора, не пора москалеви, ляхови служить. На тім вечерок кінчиться. Триває він коло чотири години. Учасники розходяться в дуже гарнім і патріотичнім настрою домів.

Мені особисто дуже сподобалась така гарна і культурна праця Українського Золотого Хреста, бо приносить вона подвійну користь, першу і то головну, виробляє в членок шляхотний характер, краще відчуття рідної української справи. Друга користь — матеріяльна. Вона обітре неодну сльозу української матери в Україні, як тільки прийде на це час, бо тепер висилати поміч в Україну не можемо, немаючи ніяких правдивих звязків з українськими людьми. Москвофільські заклики це ніщо інше, а тільки баламута, поневірка українським народом. Нас стати на створення Юкрейнієн Вор Риліф, що вже знайде шлях, як слати поміч, от хочби через таку шановану і солідну організацію як Американський Червоний Хрест.

Анастазія Г. Біловус.

МЕНВИЛ, Р. АЙ.

На працю Українського Конгресового Комітету.

На весіллю у пані Анастазії Шевчук в Менвил, Р. Ай., коли її дочка Анна виходила замуж за Івана Мішанець, чесні гості перевели між собою збірку на $17.52. Жертви по $1 склали: Розалія Борис, Юрій Ясінчук, Микола Шпак, Олекса Косюк, Василь Коцьбовинський, Микола Вецал, Луіс Лочіс, Кароль Сулима, Франко Будняк, Іван Задорожний, Микола Шевчук, Микола Герман, Розалія Вецал, Микола Совицький,; по 50 ц.: Петро Сулима, Анастазія Юзва і Ядоха Зарівна; а Павло Куждиба 25 ц.

Юрій Ясінчук.

ЯПОНСЬКА ОФЕНЗИВА В КИТАЮ КОШТОВНА.

ЧУНКІНҐ. — Китайські війська, що бються очайдушно проти злучення північної й південної японської армії на залізниці Ганков-Кантон, вбили за останніх 10 днів 7,300 японців. Найбільший бій зведено коло китайської бази Генґянґ.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДІ"?

Дальші жертви зложили на „Ювилейний Дар „Свободі":

Іван Венгринюк, з від. 324 у Філядельфії, $1, Василь Сподарик, з від. 246 у Вест Варвик, Р. Ай. $2, Анна Кривий, по першім чоловікі Найда, з від. 347, $2; Степан Новацький з Палмертон, Па. $5, Ева Федишин з Амстердам, $16.45.

(Дальші жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: „Як складають Ювилейний Дар „Свободі"?).

Що писала "Свобода" тому 30 років?

25. червня 1914.

ПОТРЕБА ЗАСНУВАННЯ ФЕДЕРАЛЬНОГО БЮРА ПРАЦІ

Секретар праці Вилієм Б. Вилсон на підставі отриманих відомостей про потребу робітників на фармах у західних стейтах і в різних галузях промислу оголосив веселу новину, що в недалекім часі не буде робітників без праці, але буде праця без робітників. Секретар праці виявив, що треба ввійти в порозуміння з залізничими підприємствами для перевозу по зниженій ціні робітників із східних стейтів до фармерської роботи на Вестах. Водночас секретар виявив, що заходить конечна потреба заснування федерального бюра праці для відповідного розміщення робітників.

МИТО НА УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ ДО РОСІЇ

Російський уряд наложив високе мито на книжки, друковані в російській мові заграницею і спроваджувані до Росії. До „російських" книжок зарахував уряд і українські. Про це ще в 1910. р. український посол до австрійського парляменту Григорій Цеглинський вніс запит в австрійсько-угорській делеґації, а цього року такий самий запит поставив д-р Кость Левицький. Австрійський міністер заграничних справ відповів, що він відносився в справі високого мита, наложеного на пересилку українських книжок, але російський уряд відповів, що мова „руська", чи там „малоруська", це лише діялект мови російської і тому й на ці книжки наложене мито.

ПРИВІТ У. Н. СОЮЗУ НА УКРАЇНСЬКИЙ ЗДВИГ У ЛЬВОВІ

На адресу проф. Івана Боберського, голови Сокола-Батька, вислав Український Народній Союз привіт з нагоди здвигу Соколів і Січей, що відбувається у Львові 28. червня 1914. р. з нагоди 100-літніх народин Тараса Шевченка. Привіт звучить: „В день великого свята українського народу на нашій землі в Галичині, яке уладжене у Львові, щоб поклонитися великому Пророкови нашої нації з нагоди століття Його народження, шлемо щиросердечний привіт та бажаємо якнайкращих успіхів. Хай росте й процвитає молода сила українського народу, бо вона збудує вільну самостійну Україну, дорогу всім українцям без огляду на кордони й моря".

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

слати на адресу:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St., Annex, New York 8, N. Y.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БОСТОН, МАСС. — Піврічні збори Тов. ім. Ев. Коновальця, від. 238, відбудуться в неділю, 9. липня, в українській церковній галі, 136 Арлінгтон ул., зараз по відправі. Просимо всіх членів прийти хоч раз на рік, щоби спільно порадитися над добром нашого Батька Союзу. Будуть наради в справі ювилейного свята в честь Союзу і роздача дивіденди від У. Н. Союзу, тому кожний член повинен прийти, бо чеків не будемо посилати нікому. Є також інші справи до полагодження. — За уряд: П. Мороз, гол.; П. Берберицький, кас.; Н. Давискиба, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 349, відбудуться 9. липня, в 2. години, в Набожинського. Уряд дасть звіт за пів року і роздасть дивіденду членам з У. Н. Союзу. — І. Шегера, предс.; Д. Федина, кас.; Н. Лісний, секр.

ГУДСОН, Н. Й. — Піврічні збори Бр. св. Йосафата, від. 477, відбудуться в неділю, 9. липня, в 9. години, зараз по раний Сл. Божій. Просимо всіх членів прийти на збори, бо буде піврічний звіт відділових урядників і роздання дивіденди від У. Н. Союзу. — Уряд.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, відбудуться в суботу, 8. липня, в годині 7:30 ввечір, в гали Укр. Амер. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо місцевих і позамісцевих членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Буде роздана дивіденда від У. Н. Союзу. Пригадуємо довгуючим членам, щоби заплатили свій довг, бо інакше будуть суспендовані. Просимо привести нових членів, щоби вирівнати призначену нам квоту. — Уряд.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, відбудуться у вівторок, 11. липня, в год. 7:30 ввечір, в У. Н. Домі 181-183 Фліт ул. Просимо членів прийти хоч на ті збори і вислухати піврічного звіту, забрати чеки за дивіденду, а також вирішити чи ухвалити деякі важні справи, бож самі урядники не можуть цього полагодити. Також просимо довгуючих членів вирівнати свої вкладки. — За уряд: М. Снадик, пр.; М. Самоїл, кас.; В. Кушнір, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Укр. Національне Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє своїх членів і членищь, що збори відбудуться в суботу, 8. липня, в годині 8. ввечір, в церковній гали св. Юра, 28 ст 7. вул. На ці збори просимо кожного члена і членицю прийти, бо це важні збори. Контр. комісія дасть піврічний звіт. Також просимо забрати собі чеки дивіденди з У. Н. Союзу. — Уряд: Я. Мірус, предс.; М. Малетич, рек. секр.; П. Кучма, фін. секр.; І. Галичин, кас.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 9 липня, в парохіяльній салі, 74 Геррис ул., в годині 1. пополудні точно. Просимо всіх членів прийти на ці важні збори тому, що будуть дуже важні справи до полагодження. Також будуть точки товариського статуту поправлені. На цих зборах буде виплачена членам довіденда за 1944 рік з У. Н. Союзу. — І. Кокольський, секр.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

З КАЛІФОРНІЇ

Приходимо припадково коло цього тунелику і бачимо, що на другий поверх ведуть круті сходи, але вступ до цих сходів є загороджений сталевими гратами з фірточкою по середині. В ту хвилю зійшли на діл два офіцири американської маринарки і священик. Священик попрощав офіцирів і пустився йти сходами назад на гору. Я приступаю до нього та представляюся йому, хто я такий.

Показалось з дальшої розмови, що священик є Артур Гатчісон. Віком біля шістьдесятки, милої вдачі, говірливий, чоловік з вищою освітою, натураліст та історик.

„То, кажете, ви українець?" — повторив о. Гатчінсон. — „Прошу вийти зо мною нагору, а там поговоримо собі".

Виходимо вузенькими сходами на другий поверх. Перед нами отворились двері, а в них стоїть середного віку людина у світськім убранню.

„Позвольте представити вам мого секретаря містера Шерідан" — сказав о. Гатчісон.

Ми подали собі руки. Просять мене сідати у вигідний фотель. Заки я сів, мусів оглянути величезну кімнату. Такої кімнати я ще не бачив ніде. Величезна кімната, дорого умебльована, попід стіни шафи з книжками, посередині дорогий роял, з одного боку отверта печ на вогонь, ґльоб цілого світу з другого боку, по стінах мальовані образи еспансько - мексиканськo-азтецької культури, на доліві дорогі килими, а всюда повно фотелів та вигідних крісел.

„Чи позволите покушати нашого скромного шато і кім"? — питає п. Шерідан.

„Можна би, якщо це вино не дуже сильне", відповідаю.

„А українці є мені зовсім добре знані" — сказав п. Шерідан, відложивши свій срібний кубок з вином на тацу.

„Деж ви їх зустрічали?" питаю п. Шерідана.

„О, я походжу з Пенсилвенії, а там є багато українців. Знова тепер ми читаємо в пресі майже кожного дня про Україну і тому ця назва вбивається в память" — докінчив Шерідан.

Поцім о. Гатчінсон і п. Шерідан засипали мене різними питаннями про українців та Україну. Прийшлось мені дати малий відчит про нашу історію, наші змагання, нашу мову і життя-буття українців в Канаді й Америці.

„Тепер позвольте, панове, мені спитати вас декілька питань" — сказав я. „Чи маєте деякі оріґінальні памятки з самих початків заснованя цеї Місії"?

„Маємо" — відповів о. Гатчінсон. З цим пішов до одної шафи, відімкнув замок і обережно витягнув три величезні томи, убрані в шкіру.

„Бачите" — почав о. Гатчісон — „ці три книги з року 1776 містять в собі всі записки з перших 50 років цієї Місії. Є тут записки церковного характеру, є тут реєстер вінчань, уродин, смертности монастирської громади, як і записки гостей, хто й коли відвідував монастир Сан Гван Капістрано".

„В який же спосіб це відбувалося" — питаю здивовано.

„Ось так, що коли індіянин хотів женитися то монахи охрещували його і його подругу, а потім давали їм шлюб. Приміром є тут записано в книгах, що молодому й молодій давано подібні імена, от як йому Іван то їй Іванна, як йому Петро то їй Петронеля, Михайло — Михайліна, і т. д. Другі імена (прізвища) вони вже мали, які принесли з собою з тих племен, з яких вони походили".

„Чи можу бачити ці книжки"?

„Дуже прошу" — відповів о. Гатчісон і подав мені три томи.

Я почав переглядати, та на превеликий жаль знайшов, що всі книги є написані по еспаньски, мовою, якої не знаю.

„На долині бачив я шкільні кімнати зо всіма приборами, хтож приходить сюда до монастира до школи"? — питаю.

„Найперше треба вам знати, що тепер це не є монастир. Від довшого часу Францішкани відступили цю церковцю церковній громаді, яка живе поза мурами, але діти їх приходять до нас до школи, бо ми отримуємо учителя для цеї цілі" — докінчив о. Гатчісон.

„Позвольте мені спитати вас, чи вино „шато і кім" є вашого виробу"?

„Ні, це вино ми дістаємо з монастиря Ґуасті" — відповів Шерідан.

„Година пізна з полудня і ми мусимо вертати до Галівуд" — сказав я, „але заки попрощаю вас, хотів би почути ту романтичну мандрівку ластівок до вашого монастира".

„А може ви орнітольоґ"? — питає о. Гатчісон.

„Ні, ним я не є, а лише багато читав про подорожуючі птахи і риби. Навіть бачив цілу фільму про ці ластівки, й смійтесь з мене або ні, але я прибув сьогодня до вас виключно, щоб провірити скільки в цім правди" — докінчив я.

Отець Гатчісон усміхнувся добродушно і сказав, що я не одинокий, що цікавлюся такими проявами природи. Кожного року, коли приходить пора мандрівки ластівок, то ґазетярі з цілої Америки вже чекають тут з камерами, щоб сфотографувати їх та вислати своїм ґазетам ці знимки.

„Точно 19-го березня кожного року (є це день св. Йосифа)" — почав о. Гатчісон „десь перед полуднем, прилітає до нас ціла хмара ластівок. Три дни перед їх приходом прилітає маленька ґрупка ластівок, щоб приготовити гнізда для цілої громади ластівок. Буває таке, що воробці закрадуться до цих гнізд і присвоять собі їх на якийсь час, але як прилетять церші вістуни, вони зводять з воробцями війну, і кусають їх доти, аж поки не виженуть воробців геть зі своїх гнізд. Така війна була й цього року" — пояснював о. Гатчісон.

„А колиж відлітають ластівки звідси"? — питаю.

„Дата їхнього відлету не є установлена точно, як їх прилет. Памятаю роки, коли відлітали ластівки в місяці липні, але звичайно відлітають вони аж 23-го жовтня, коли то підростуть малі ластівки, що тут у нас вродилися. Тоді разом повертають через море до Єрусалиму".

Я сидів та прислухувався оповіданню о. Гатчісона, а рівночасно пригадав собі подібну романтичну історію подорожі червоної риби з моря Саргассо аж до мілких рік в Алясці, щоб там вивести молоде покоління червоної риби. Синя гуска рівнож летить зо стейту Лузіяни аж на Лабрадор, щоб там вивести гусенята та прилетіти з ними назад до Лузіяни. На наших очах творяться чуда, але ми не бачимо їх, бо є у вічній погоні за мамоною.

Ціла моя візита в о. Гатчісона і містера Шерідана взяла близько дві години часу. Тимчасом моє товариство, з яким я приїхав, не знало, де я подівся, бо ніхто з них не бачив, як я вийшов нагору з о. Гатчінсоном. По якімсь часі почали вони шукати за мною, а не знайшовши мене почали журитися, що моглоб мені приключитися. На кінець ми знайшли себе і пустилися в дорогу домів.

Я вже згадував, що до Сан Гван Капістрано можна заїхати двома дорогами: себто понад море і дорогою ч. 101, яка йде поміж Лос Анґелис і Сан Деєґо. Дорога ч. 101 є частиною тої самої дороги, яку побудовано з Мексико, а яка в ті часи носила назву EL CAMINO REAL, що означає „цісарська дорога". Йде вона поміж чудовими садами помаранч, цитрин, орíхів, дактилів та авокадів. Тисячі акрів землі є засаджені цими овочевими деревами, лише одні сади мають старші, а інші молодші дерева, але всі ці овочеві дерева є повні овочів, а рівночасно повні нового цвіту вже на нові овочі, як зірветься дозрілі. Повітря наповнене запахом помаранчевого цвіту. Тут й там при дорозі можете зупинитись та за десять центів можете пити помаранчевого соку скільки захочете.

Коли хтось приїздить до Каліфорнії на вакації, а не переїде цею дорогою до Сан Дієґо і не відвідає Сан Гван Капістрано, то можна напевно сказати, що він не бачив Каліфорнії, ні її природної краси.

Д-р Г. Ґ. Скегар,
Галівуд, Каліф.

ЗНАЧНЕ ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА ДІТЕЙ ПО ШКОЛАХ.

НЮ ЙОРК. — Пересічне число дітей по клясах в народніх школах і нижчих середніх „гайскул" впало до такого рівня, як це було ще в 1918 році. Це слідно зі звіту міської Шкільної Ради, виданого щойно за 1943 рік. Упадок числа дітей по школах розпочався ще в 1931 р.

ТАРЗАН, ч. 1000. Час для акції.

"SET THE GORILLA FREE," TARZAN DEMANDED, "OR I SHALL PUNISH YOU!"

„Пусти ґориля на волю", крикнув Тарзан; „або я тебе покараю".

"COME ON DOWN, LET'S TALK IT OVER," SAID FERETT, TRYING TO TRAP THE STRANGE TREE-MAN.

„Зійди вниз й поговоримо", сказав Ферет, пробуючи піймати Тарзана.

"THERE IS NO NEED FOR FURTHER TALK," THE JUNGLE LORD ANSWERED, "TARZAN HAS SPOKEN, SOON HE WILL ACT."

„Нам нема що дальше говорити", заявив Тарзан; „Тарзан сказав своє, і скоро зробить".

NOW, AS THE PORTERS BEGAN TO MARCH, THE CAPTIVE GORILLA SLOWLY RECOVERED CONSCIOUSNESS.

Як носії почали йти, піймлений горилль поволи приходив до памяти.